

оточуючими та забезпечити можливість діяти відповідно до норми моральної, відповідальної поведінки. Таким чином можна стверджувати, що тільки за умови комплексного та творчого підходу батьків і учасників освітнього процесу ЗДО до розв'язання завдань формування моральних норм та цінностей у дітей дошкільного віку, можна досягти сформованості почуття відповідальності.

#### **Список використаної літератури**

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні: науковий керівник: Т. О. Піроженко. Київ : Видавництво, 2021. 38 с.
2. Беленька Г. В. Формування відповідальності у дошкільників. Педагогічний процес: теорії і практики. 2015. №1 – 2. С. 46 – 47.
3. Виховуємо відповідальність у дошкільників – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https://lib.iitta.gov.ua/709805/1/Gurleva\\_\(2012\)\\_Vykhovuemo\\_vidpovidalnist\\_u\\_doshkilnykiv.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/709805/1/Gurleva_(2012)_Vykhovuemo_vidpovidalnist_u_doshkilnykiv.pdf)
4. Чинники виховання відповідальності – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Users/Valerka/Downloads/NiO\\_2014\\_10\\_6.pdf](file:///C:/Users/Valerka/Downloads/NiO_2014_10_6.pdf)

**Науковий керівник:** доктор пед. наук, професор Гнезділова К. М.

*Петренко І. О.*

*Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького*

### **РОЗВИТОК МОВЛЕННЕВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ**

Актуальність проблеми дитячої творчості є важливим питанням на сучасному етапі. Аналіз та дослідження вчених дозволяють визначити необхідність і можливість розвитку творчих здібностей у дітей дошкільного віку. Мовленнєвотворча діяльність є важливим та трудомістким видом творчої діяльності, що посідає особливе місце серед творчих проявів дошкільників і потребує взаємодії різних психічних функцій. Проблема розвитку мовленнєвотворчої діяльності через складність і багатогранність природи мовленнєвих явищ суміжна з педагогікою і психологією, лінгвістикою, психолінгвістикою та літературознавством.

Вчені зазначають, що вплив творчості на становлення повноцінної особистості, здібностей дитини, її потреб та мотивів поведінки займає важливий етап у її розвитку. Дошкільний вік визначається як особливо сприятливий для розвитку творчості, у тому числі й мовленнєвої (О. Белкіна, Н. Ветлугіна, Л. Виготський, Н. Георгян, В. Давидов, О. Дронова, О. Запорожець та ін.).

Творча мовленнєва діяльність виникає в дошкільному віці у процесі спілкування дитини з однолітками та дорослими, активного пізнання нею навколишнього світу. Відбувається вона на рівні зв'язного висловлювання і є наступним після словотворчості етапом, на якому дитина здобуває знання про мову і мовлення, творчо опановує мову.

У мовленнєвотворчій діяльності у дітей визначається вміння виявити творчу уяву, естетичну чутливість, емоційно-ціннісне ставлення до навколишнього світу. Існує думка, що завдяки мовленнєвій культурі визначається рівень психічного розвитку, мовленнєвої компетентності, внутрішнього духовного і душевного стану, вираження переваг та інтересів дітей, а також вона є засобом їхнього художньо-естетичного, інтелектуально-творчого розвитку, формування креативного начала кожної особистості [2].

Виникнення мовленнєвотворчої діяльності потребує необхідних умов. Найвагомим засобом її формування є художнє слово, яке дає дитині найкращі приклади з літературного мовлення, спонукає до пробудження яскравих художніх образів, викликає яскраві емоційні переживання, глибокі почуття та активізує творчу самостійну діяльність.

За способом організації можна виокремити колективну, групову та індивідуальну мовленнєвотворчу діяльність [4]. На підставі поєднання мовленнєвотворчої діяльності з різними видами художньої діяльності, до складу яких вона входить, дослідниками було виділено образотворчо-мовленнєву, театральну-мовленнєву, музично-мовленнєву та

літературно-мовленнєву діяльності [4]. Варто зазначити, що в кожному з цих видів по-різному виявляються специфічні особливості мотивації, форм мовленнєвотворчої діяльності, способів дії уяви, адресність, спрямованість творчого процесу. Вагомою підставою для виокремлення типів мовленнєвотворчої діяльності стало визначення її адресної спрямованості, на основі чого виділили моногру як гру для себе та презентацію продукту своєї творчості, глядачам і слухачам [1].

Аналіз психолого-педагогічних та психолінгвістичних досліджень [3] засвідчив, що ініціативна словесна творчість дітей, яка є показником справжнього рівня мовленнєвої компетентності, спеціально не досліджувалася. Мовленнєвотворча діяльність дітей вивчалася переважно в

умовах організованого навчання. Розв'язання цієї проблеми науковці вбачали, насамперед, у методичному вдосконаленні мовленнєвих занять з навчання дітей творчої розповіді.

Отже, на основі вищесказаного можна зазначити, що мовленнєвотворча діяльність – це процес, у якому через самостійне мовлення відображаються почуття, уявлення, враження, образи уяви, навіяні художніми творами та сприйманням довкілля. Більшість науковців усвідомлюють важливість і необхідність розвитку мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному віці та вбачають величезні потенційні можливості дітей у словесній творчості. Було визначено, що ефективність роботи з розвитку мовленнєвотворчої діяльності дошкільників забезпечується особливою організацією навчання, у якому поєднуються мовленнєвий (розвиток зв'язного мовлення), художньо-естетичний (розвиток художньо-естетичного сприймання літературних творів), інтелектуально-творчий (розвиток уяви, мислення, інших психічних процесів та пізнавальної активності дітей) та особистісний (формування емоційно-чуттєвої сфери, виховання особистісної активності, креативності та самостійності) компоненти в умовах, сприятливих для розвитку творчості.

#### **Список використаної літератури**

1. Гавриш Н.В. Розвиток мовленнєвотворчої діяльності в дошкільному віці: монографія / Н.В. Гавриш. – Донецьк: ТОВ Лебедь, 2001. – 218с.
2. Гавриш Н.В. Методика формування мовленнєвотворчої діяльності старших дошкільників на різних етапах навчання // Лінгводидактика в сучасних закладах освіти: монографія / Під ред. Богуш А.М. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2001. – 94-111 с.
3. Трифонова О.С. Проблема розвитку здібностей дітей у словесній творчості / Т.М. Котик, К.Л. Кругій, Л.М. Кулибчук, М.П. Черкасов.
4. Гавриш Н.В. / Науковий вісник Південноукраїнського державного педуніверситету: 36. наук. пр. – 1999. – 18-24 с.

**Науковий керівник:** доктор педагогічних наук, доцент І.О. Ніколаєску

*Пилявська М. В.*

*Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького*

### **ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

На початку ХХІ століття проблема естетичного виховання, розвитку особистості, формування її естетичної культури є ключовими завданнями, що постають перед сучасною системою освіти. Як визначено в Законі України «Про освіту», заклади освіти повинні забезпечити пріоритетний розвиток високої моральності, художньо-естетичних цінностей та смаків саме з дошкільного віку.

Розбудова системи освіти в Україні передбачає оновлення її змісту, форм та методів організації естетичного виховання дітей дошкільного віку. Яскравою тенденцією цього процесу є організована та цілеспрямована педагогічна діяльність, зокрема умови, що сприяли б розвитку творчих здібностей та естетичного виховання юного покоління.